

(204. 7.)

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 8 Juni 1916).

Voor de waardeerende woorden, in den aanhef dezer paragraaf aan den ondergeteekende persoonlijk gewijd, betuigt hij gaarne zijnen dank.

De 9 wetsontwerpen thans in de secties onderzocht zijn grootendeels den 23sten October 1915 ingediend en waren dus toen het sectieonderzoek aanving bijna 5 maanden ter tafel. Vermits tijdelijke heffingen indien zulks mogelijk is, steeds te vermijden zijn en de gewone dienst voor 1917 evenals die voor 1916 ongetwijfeld een groot tekort zal aanwijzen, indien niet spoedig een belangrijk bedrag aan nieuwe middelen wordt gevoteerd, kon, naar de ondergeteekende meent, bezwaarlijk met de behandeling dezer 9 wetsontwerpen gewacht worden totdat een langdurig reces het voor de leden vergemakkelijkt zoude hebben een diepgaande studie van de ontwerpen te maken; en slechts hierdoor zoude aan de bezwaren in zake onvoldoende gelegenheid tot voorbereiding afdoende tegemoet zijn gekomen. De Regeering moest mitsdien op spoedig onderzoek in de secties aandringen.

De ondergeteekende is de eerste om te betreuren, dat hij moest verzoeken om het sectie-onderzoek, waartoe reeds voor zijn optreden was besloten, ten spoedigste te doen doorgaan, al was hij nog niet in staat geweest om na te gaan, welke wijzigingen — en op welke wijze geformuleerd — hij noodig achtte in de wetsontwerpen, welke hij vond en met welke samenstelling hij in zijn vorig ambt geen bemoeiingen had gehad. Hij erkent het goed recht der Kamer om bij het sectie-onderzoek te weten, hoe de Minister, die de wetsontwerpen naar alle waarschijnlijkheid zal hebben te verdedigen, wenscht dat deze zullen luiden. Doch nood brak wet. Gelijk reeds hierboven gezegd, een spoedige behandeling was volstrekt noodzakelijk. Daarbij kwam, dat de ondergeteekende wel wist, toen hij het verzoek deed, dat hij geen wijzigingen zoude voorstellen, die de beginselen van de ontwerpen raakten of waarvan de strekking in elk geval niet uiterst gemakkelijk te overzien zoude zijn. Ware zulks het geval geweest met een of meer ontwerpen, hij zoude uit deferentie voor de Kamer en omdat dan wellicht toch een nieuw afdelingonderzoek zoude noodig geweest zijn, op het onderzoek in de secties van dat ontwerp of die ontwerpen niet hebben aangedrongen en een ander wetsontwerp — thans niet onder de negen ontwerpen begrepen — hebben aangewezen, dat de plaats van het voorhands uitgestelde kon innemen, zóó dat de verhouding tusschen de dadelijk te behandelen ontwerpen zooveel mogelijk bleef bestaan.

De Kamer had bij het optreden van den ondergeteekende reeds toegestemd in de behandeling der negen wetsontwerpen, los van de grondslagenwet, d. w. z. los van de beschouwingen over de herziening van het belastingstelsel in de daarbij behoorende Memorie van Toelichting voorkomende. Door de intrekking van het grondslagenontwerp kwam dus, afgezien van de handhaving der opcentenheffing voor het leeningfonds 1914, waarvan de gevolgen gemakkelijk te overzien zijn, zoodat inzending van Nota's van Wijzigingen ter zake eerder verwarring zoude hebben gesticht, geen verandering in den toestand. Hetgeen in de Memorie van Toelichting tot dat ontwerp voorkwam tot

toelichting van elk wetsontwerp, afgescheiden van het verband der 21 ontwerpen onderling, kon voor zooveel de negen ontwerpen betrof in het algemeen als door den onderteevende overgenomen worden beschouwd, hetgeen naar hij meent bij het sectie-onderzoek ook inderdaad is geschied.

Door de aanneming van de thans onderzochte negen ontwerpen zal er naar de meening van den ondergeteekende in de bestaande verhouding tusschen directe en indirecte belastingen geen belangrijke wijziging komen. De intrekking der voorgestelde verhoogingen van den accijns op het gedistilleerd en van dien op den wijn was het logisch en noodzakelijk gevolg van de intrekking speciaal van de artikelen 4 en 5 van het Grondslagenontwerp. De opcenten, thans op die twee accijnzen geheven, zijn in het systeem van den ondergeteekende van tijdelijken aard, hebben slechts in eigen milieu (de opcenten voor het leeningfonds 1914) te passen doch niet in de blijvende belastingverhoging. Het scheen den ondergeteekende juist een der fouten van de verwerking van de opcenten in de hoofdsommen der belastingen, dat daarbij met het toch, naar gehoopt mag worden, tijdelijke van de bijzondere heffing geen rekening werd gehouden.

Dat de Kamer bij het onderzoek in de afdelingen de geheele Memorie van Toelichting tot het Grondslagenontwerp in den kring harer beschouwingen heeft betrokken was den ondergeteekende — al nam hij de Toelichting voorhands niet verder over dan voor zoover zij verband hield met elk der negen ontwerpen op zich zelf beschouwd — niet onaangenaam. Integendeel nam hij van de opmerkingen ook omtrent den overigen inhoud dier toelichting met groote belangstelling kennis.

§ 2. De ondergeteekende meent de afdelingen der Kamer niet te moeten volgen in hare beschouwing omtrent het beleid van zijn voorganger, voor zoover van dat beleid bleek door de indiening van zijn groote belastingplannen. Hij stemt in met de beschouwingen in deze paragraaf voorkomende omtrent de roeping van den Minister van Financiën. Diens taak is zeker niet beperkt tot het vinden van nieuwe middelen tot dekking van de steeds toenemende uitgaven, doch hij moet ook zijne volle aandacht wijden aan de stijging der uitgaven zelve, ten einde te voorkomen, dat de middelen tot dekking vaker en sterkere aanvulling behoeven dan de ontwikkeling van het financieel vermogen van de bevolking toelaat.

Of de draagkracht van het volk door de economische gevolgen van den oorlog ernstig heeft geleden is thans nog moeilijk met zekerheid te zeggen. Ook de ondergeteekende is geneigd zulks aan te nemen en acht daarom voorzichtigheid bij het voteeren van nieuwe uitgaven noodzakelijk en te groot optimisme omtrent den gunstigen invloed van staatsbemoeiingen, op de volkskracht ongewenscht.

Met betrekking tot het bedrag, dat thans onvermijdelijk aan nieuwe belastingen moet worden gevonden, zij het volgende aangeteekend. Het tekort op den gewonen dienst van 1916 was, na de wijzigingen in de begroting aangebracht gedurende de behandeling, op f 20 miljoen te ramen. Blijven de middelen, afgezien van de Inkomstenbelasting, vloeien als in de eerste vier maanden van het jaar dan zal aanvulling van de middelen uit de gelden tot dekking der crisisuitgaven niet noodig zijn en hetgeen de Inkomstenbelasting boven de raming opbrengt in mindering kunnen komen van de genoemde f 20 miljoen.

Met betrekking tot de opbrengst van de Inkomstenbelasting heeft de ondergeteekende geen reden de door hem laatstelijk gegeven cijfers te verhoogen. De opbrengst der belasting van de fysieke personen is op f 24,8 miljoen te stellen; die der vennootschappen nemende op het bedrag, dat in 1913/14 met het tegenwoordige tarief zoude zijn ontvangen d. i. op f 7,5 miljoen, wordt mitsdien het totaalbedrag f 32 miljoen, waarvan evenwel nog de teruggaven en oninbare posten zijn af te trekken, zoodat niet meer dan f 31 miljoen zal overschieten, zijnde f 3 miljoen meer dan voor 1915/16 is geraamd: Vermits de opbrengst over 1916/17, welke voor $\frac{2}{3}$ aan het dienstjaar 1916 ten goede komt, eenigszins hooger mag worden geraamd,

is er uitzicht, dat het bovengenoemde tekort van f 20 miljoen een viertal miljoenen zal medevallen. Voegt men bij dit vermoedelijk tekort van f 16 miljoen de 8,1 miljoen, welke voor de ouderdomsrenten zijn geraamd, alsmede f 3,5 miljoen wegens rente en aflossing van de $4\frac{1}{2}$ pcts. leening, voorzoover strekkende tot dekking der tekorten op de normale diensten van 1914, 1915 en 1916, dan vindt men als benodigd bedrag op de basis van de begroting voor 1916 f 27,5 miljoen. Houdt men nu verder rekening met de omstandigheid, dat een accres der middelen als in de goede jaren vóór den oorlog in 1917 zeker niet kan worden verwacht en dat mitsdien, ook bij de grootst mogelijke zuinigheid, de onvermijdelijke stijging der uitgaven het accres der middelen wel zal te boven gaan, dan kan het bedrag, benodigd om, bij het thans geldende systeem van begroting, den dienst 1917 sluitende te maken, voorzeker op 29 à 30 miljoen worden gesteld. Geheel buiten beschouwing is dan nog gelaten het latente tekort ¹⁾ op den gewonen dienst, dat aan den dag zal komen, wanneer de verdeling der uitgaven en ontvangsten op een juisteren grondslag wordt gevestigd, een tekort dat de ondergeteekende voor het jaar 1913, waarvoor de laatste berekeningen konden worden opgemaakt, op ten minste f 7,5 miljoen meent te moeten becijferen. ²⁾

De ondergeteekende, betreurende dat voor beperking van het tekort op den gewonen dienst van 1916 niet tijdig tijdelijke middelen zijn ingediend, heeft bereids in de Memorie van Antwoord bij de Leeningwet 1916 opgemerkt, dat bij zijn optreden de tijd daarvoor verstreken was.

Het standpunt, waarvan de ondergeteekende uitgaat, is, dat er bij de voorziening in het tekort, dat zich voor 1917 met zekerheid laat verwachten, met de lijst van uitgaven, welke in de Memorie van Toelichting van het Grondslagenontwerp als binnen niet te langen tijd onvermijdelijk vermeld worden, in zooverre rekening is te houden, dat men er op bedacht behoort te zijn, dat er hoogstwaarschijnlijk in volgende jaren belastingverhoging zal noodig zijn boven de thans in behandeling zijnde, zoodat zuinigheid geboden is met de bronnen, waaruit alsnog nieuwe middelen kunnen worden geput, m. a. w. dat van de thans niet in behandeling zijnde ontwerpen slechts in den uitersten nood een mag worden toegevoegd aan de wel in behandeling zijnde, ten einde het vereischte bedrag van f 30 miljoen te verkrijgen.

De beschouwing omtrent één voordeel, dat de tegenwoordige omstandigheden naast al de nadeelen, welke zij voor de schatkist medebrengen, althans zoude opleveren t. w. dat de schuld sneller wordt afgelost, acht de ondergeteekende slechts zeer gedeeltelijk juist. Dat thans een grooter bedrag aan nationale schuld kan worden aangekocht met de voor amortisatie beschikbare bedragen, is een gevolg van den hoogen rentestand. Heeft dus het aankopen van een grooter bedrag aan nationale schuld een sterkere daling van de rente der bestaande schuld ten gevolge, daar staat tegenover, dat de nieuw op te nemen bedragen tot dekking van buitengewone uitgaven een veel hooger bedrag aan rente vorderen. En vermits de door leening te dekken buitengewone uitgaven veel meer bedragen dan de sommen voor amortisatie beschikbaar, is ten slotte het nadeel grooter dan het voordeel. Intusschen zij erkend, dat de sterke vermindering van het nominaal bedrag onzer bestaande schuld, welke gevolg is van den lagen koers waartegen $2\frac{1}{2}$ pct., 3 pct. en $3\frac{1}{2}$ pct. nationale schuld wordt aangekocht, zeker niet geheel zonder belang is, omdat het niet onmogelijk is, dat in een verwijderde toekomst de rentestand wederom daalt tot het peil van 1894—'96. Ware na de conversie van 1896 de koers van de 3 pct. schuld steeds om en bij pari gebleven, dan zoude er van de conversieleening groot f 392,8 miljoen thans f 32,8 miljoen zijn geamortiseerd, terwijl er

inderdaad f 38 miljoen is ingekocht. Door het feit, dat de koers zich reeds spoedig niet onbelangrijk beneden pari bewogen heeft, is het echter noodig geweest de leeningen van 1898, 1899 en 1905 tot grooter bedrag uit te geven dan anders noodig geweest ware, is men in 1911 tot het 3,5 pct. type moeten overgaan, met uitgifte van f 52,4 miljoen, ten einde f 50 miljoen te verkrijgen en wordt sedert 1914 zelfs tegen 4,5 en 5 pct. geleend. Omtrent het effect, dat de sterkere amortisatie over 15 of 20 jaren op óns financieewezen hebben zal, meent de ondergeteekende zich van beschouwingen te moeten onthouden, omdat, gelijk boven gezegd, de oorzaak der sterkere amortisatie nevens voordeelen ook nadeelen medebrengt en een en ander moeilijk in cijfers is te brengen.

§ 3. Ofschoon de ondergeteekende ook in deze paragraaf niet meent te moeten ingaan op de critiek op het beleid van zijnen ambtsvoorganger uitgeoefend, moge toch worden aangegeekend, dat hem de opmerking dat mr. TREUB het gunstige oogenblik voor bezuiniging op groote schaal heeft voorbij laten gaan, onbillijk voorkomt. Zeker is een tijdperk, waarin reusachtige uitgaven van buitengewone aard zijn te doen en daarenboven ook de normale begroting van den gewonen dienst een zeer groot tekort laat zien, terwijl zeer belangrijke toename van de uitgaven voor de deur staat, niet ongunstig voor krachtig ingrijpen. Doch anderzijds zijn in deze crisistijden zeer vele departementale bureaux met zooveel buitengewoon werk overladen, dat het kwalijk aangaat om ze in het volbrengen van hun taak te bemoeilijken door onderzoekingen omtrent hunne inrichting en eventueel door ze te reorganiseeren of hun de reorganisatie van takken van dienst, van welke zij het centrale punt vormen, op te dragen.

De ondergeteekende zal er voorzeker een eer in stellen om met energie voor bezuiniging te werken, voor zooveel zijn omvangrijke taak om voor nieuwe middelen te zorgen hem daartoe tijd overlaat. Hij heeft ter zake dan ook bereids niet geheel stil gezeten. Intusschen is de ondergeteekende van meening, dat de Minister van Financiën alleen de zware taak van bezuinigingen aan te brengen niet kan volbrengen. Zijne positie tegenover de andere departementen is niet van dien aard, dat hij veel volbrengen kan. Sterke inmenging in de zaken van de andere departementen zoude van hem niet worden geduld. Zelfs in Engeland, waar in financieele aangelegenheden de Treasury (aan welker hoofd de Eerste Minister staat en welke verder, is samengesteld uit den Minister van Financiën, drie Junior Lords en twee parliamentary secretaries) een veel grooter overwicht heeft op de andere departementen van algemeen bestuur dan ten onzent de Minister van Financiën, zag men in dat zonder inmenging van het Parlement op belangrijke bezuinigingen niet te rekenen viel. Slechts wanneer ook de Staten-Generaal hunne belangstelling in de details van de begroting meer in de richting van het zoeken naar bezuiniging dan van het aandringen op verhoogingen geven, is er naar de meening van den ondergeteekende door samenwerking van Kamer en Regeering in deze iets te bereiken. De ondergeteekende moet er in dit verband op wijzen, dat het systeem om de zuinigheid, ook door de Kamer te doen bevorderen, hetwelk op bladz. 7. bovenaan is uiteengezet, t. w. in de plaats van remmend optreden bij de uitgaven, groote terughoudendheid bij het toestaan van nieuwe middelen, niet van gevaar ontbloot is. Door het volgen van dit systeem zoude de positie van den Minister van Financiën tegenover zijne ambtgenooten, hoofden van andere departementen — aan welke de Kamer den vrijen teugel laat, ja die zij aanspoort tot méer uitgaven — uiterst moeilijk worden gemaakt en in hooge mate voor dien bewindsman de verleiding geschapen worden om zich zelf en de Kamer tevreden te stellen door slechts in schijn doch niet in werkelijkheid het financieel evenwicht te bewaren. Verschillende wegen staan hiertoe, naar de ondervinding leert, open en als de Kamer zich zelve eenmaal het brevet gegeven heeft van onvermogen om de uitgaven te beperken, is er gevaar, dat zij geneigd zal zijn

¹⁾ Zie de *Handelingen* der Tweede Kamer d.d. 27 April j.l. 1915/1916, bladz. 1676.

²⁾ In de Memorie van Toelichting van het desbetreffend wetsontwerp, dat naar den Raad van State is verzonden.

ook harerzijds met den schijn van financieel evenwicht genoeg te nemen. De ondergeteekende hoopt dan ook in het belang van de toekomst onzer financiën, dat de Kamer de beschouwing van verscheidene harer leden omtrent hare onmacht om oprijving der uitgaven *rechtstreeks* tegen te gaan, als eene uiting van tijdelijke zwartgalligheid van die leden zal willen beschouwen en niet als de juiste karakteriseering van een onvermijdelijken en niet meer voor verbetering vatbaren toestand. Van de mate van zelfbeheersching van de Kamer bij het aandringen op nieuwe uitgaven zal ook afhankelijk zijn, of het te vermijden zal zijn belastingen op te leggen, waardoor de grens wordt genaderd van hetgeen, zonder de productieve kracht van de natie te schaden, kan worden gevorderd. Budgetcommissies, die zich door persoonlijk onderzoek op de hoogte zouden moeten stellen, zullen zooal niet in de richting van vermindering der uitgaven dan toch in die van betere besteding der gelden, wellicht goede diensten kunnen bewijzen, in het bijzonder nu de overtuiging algemeen levendig is, dat de lasten dreigen te zwaar te worden. Ook eene Enquête-commissie uit de Kamer, als waarvan sprake was in het Voorloopig Verslag en de Memorie van Antwoord betreffende hoofdstuk I der Staatsbegroting voor 1916 of eene Koninklijke Commissie, als bedoeld door zijnen ambtsvoorganger in zijn rede in de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 9 December 1915, zullen wellicht in deze nuttig werk kunnen doen, doch zoodanig onderzoek zal om de reden hierboven aangegeven zijn uit te stellen tot na afloop van de tegenwoordige crisis.

Wat nu in het bijzonder aangaat de militaire uitgaven in verband met de crisis, de ondergeteekende meent, dat aan den Minister van Financiën eischen worden gesteld, welke boven zijn kunnen gaan. Al heeft de tegenwoordige toestand geleerd, dat het wenschelijk zoude zijn de verantwoording der uitgaven bij het Departement van Oorlog op een andere leest te schoeien, opdat zij spoediger kunne plaats hebben, voor het oogenblik valt daarin in elk geval geen wijziging te brengen zonder verwarring te stichten en den achterstand te vergrooten. Intusschen zij opgemerkt, dat wel nimmer een zoodanig stelsel van verantwoording zal kunnen worden uitgedacht en toegepast, waardoor het mogelijk zal zijn ook bij mobilisatie een regelmatige verantwoording van alle uitgaven te doen plaats hebben op dezelfde tijdstippen, waarop zulks in vredetijd geschiedt.

Hoe de Minister van Financiën op de besteding der gelden zoude kunnen toezien, welke gedeeltelijk rechtstreeks door het Departement van Oorlog plaats heeft, doch grootendeels bij een 1200-tal troependeelen, is den ondergeteekende niet duidelijk. Zelfs de Minister van Oorlog kan niet alle uitgaven naar eigen inzicht beperken. Men denke bijv. aan de schadeloosstellingen en schadevergoedingen, waarop recht wordt verkregen, krachtens de bepalingen van de Inundatiewet, de wet op den staat van oorlog en van beleg, de Kringenwet en de Ontheeningswet. Omtrent bezuiniging wordt, indien daartoe termen zijn, overleg gepleegd. Zulks heeft ook plaats gehad omtrent de mogelijkheid om het bedrag der buitengewone kredietaanvragen meer dan tot dusverre toe te lichten. Bij een volgende kredietaanvraag zal worden getracht aan dit verlangen te gemoet te komen.

Waar de oorlogswinstbelasting en de verdedigingsbelastingen bereids door de Staten-Generaal in behandeling zijn genomen, meent de ondergeteekende op de beschouwingen omtrent den invloed van het algemeen belastingplan op het talmen met het tot stand brengen dier belastingen niet te behoeven in te gaan.

Door de intrekking van het Grondslagenontwerp heeft de ondergeteekende, naar hij meent, duidelijk te kennen gegeven, dat hij zich van den grootschen opzet der plannen van zijnen ambtsvoorganger, voor wiens buitengewone arbeid hij overigens in bewondering voor niemand onderdoet, heeft losgemaakt. Zulks kon hij te gemakkelijker doen, omdat hij instemt met de leden, die meenen dat ons belastingstelsel een algemeene herziening niet behoeft. Uit de Nota's van Wijzigingen, welke hij zal voegen bij de Memories van Antwoord, zal verder blijken, dat het zijn streven is te voorkomen, dat bij het eene wetsontwerp beslissingen moeten genomen worden, die een ander voorstel betreffen.

§ 4. Ook de ondergeteekende is van meening, dat vastlegging in de wet van een onderscheiding der belastingen in verschillende soorten op economischen grondslag niet wenschelijk is. Terecht werd opgemerkt in het Voorloopig Verslag, dat zulke onderscheidingen behooren te worden overgelaten aan de wetenschap. Voorzover er thans in de wetten onnoodige onderscheidingen voorkomen, wenscht hij die te doen vervallen. Met name geldt zulks de jaarlijksche middelenwetten; de daarin voorkomende indeeling, berustende op onderscheidingen van staatsrechtelijken aard, geven slechts aanleiding tot onjuiste opvattingen omdat een andere strekking aan de onderscheidingen wordt toegekend.

Hiermede is natuurlijk allerminst gezegd, dat de ondergeteekende niet noodig zoude achten om aan elke belasting een plaats in het geheele stelsel toe te kennen en met die plaats rekening te houden bij de regeling van die belasting; slechts classificering der belastingen in een of andere wet op economische gronden acht hij ongewenscht en niet in het belang der belastingwetgeving.

Twee nieuwe belastingsoorten zijn door den ambtsvoorganger van den ondergeteekende op den voorgrond gebracht: de zakelijke belastingen en de bestemmingsbelastingen. Beiden zijn blijkens het Voorloopig Verslag sterk bestreden, eene bestrijding, die, naar de meening van den ondergeteekende, te ver gaat.

Wat de *zakelijke* belastingen betreft, zij hier al dadelijk opgemerkt, dat deze allerminst iets nieuws zijn in ons belastingstelsel. De grondbelasting en de dividendbelasting bestaan reeds omstreeks een eeuw of langer. Beide zijn belastingen, welke geheven worden onafhankelijk van den persoon, die den grond, of de aandeelen bezit. Het zijn belastingen, welke uitsluitend rekening houden met de bron, waaruit het inkomen toevloeit. De opmerking in het Voorloopig Verslag, dat het onjuist is, dat die belastingen bronnen van inkomsten betreffen en niet inkomsten zelve, wordt niet tegengesproken, doch doet niet ter zake. De vraag is, waarmede bij de regeling der belasting rekening wordt gehouden, met den persoon, die de inkomsten geniet dan wel met de zaak, waaruit de inkomsten voortvloeien en niet het eerste doch het laatste is het geval. De inkomsten uit grond en uit naamlooze vennootschappen worden op gelijke wijze getroffen, onverschillig of b.v. een stuk grond toebehoort aan een Nederlander of buitenlander, of een aandeel toekomt aan een millionair dan wel aan iemand, die niets anders bezit.

In een belastingstelsel, dat men naar moderne idealen, behoudens enkele uit anderen hoofde te motiveeren heffingen, geheel op draagkracht wenscht te baseeren, komt aan de zakelijke belastingen wellicht op den duur geen plaats toe, doch het ideale op dit gebied is nog verre van bereikbaar.

Met een goed ingerichte inkomstenbelasting, aangevuld door een vermogensbelasting, alsmede door een goed stel verteringsbelastingen, moge in de goede richting veel kunnen worden bereikt, die belastingen zijn nog bij lange niet tot dien graad van volkomenheid gekomen, dat men, zonder tot onbillijkheden te komen, de staatsinkomsten daarop geheel mag baseeren. Waren de staatsuitgaven in een veel langzamer tempo gestegen, zulks ware misschien meer en meer mogelijk geworden. De sterke stijging der uitgaven noopt echter om ook de zakelijke belastingen uit te bouwen. Verhooging van de grondbelasting, die in 1841 17,8 pct. der totale middelen bedroeg en nu nog slechts 7 pct., is, gelet op de groote uitgaven, die de Staat zich voor landbouw en verkeer heeft getroost, en die aan de waarde van gebouwde en ongebouwde eigendommen in hooge mate ten goede zijn gekomen, alleszins redelijk. Uitbreiding van de belasting op naamlooze vennootschappen, welke overigens voor zoover de dividenden betreft in 1914 reeds aanzienlijk is verhoogd, tot de uitdeelingen, die door anderen dan aandeelhouders uit de winsten worden genoten, schijnt mede alleszins verdedigbaar. Doch gaat men tot een en ander over, dan brengt de billijkheid mede, dat ook het vermogen in binnen- en buitenlandsche schuldvorderingen belegd niet vrij uitgaat en ook daaruit een bijdrage tot dekking van nieuwe staatsuitgaven wordt verkregen. De ondergeteekende overweegt nog, of de voorgestelde effectenbelasting de beste weg is om daartoe te geraken.

Wat de *bestemmingsbelastingen* betreft, stelt de ondergeteekende op den voorgrond, dat hij zich met de beschouwingen daaromtrent van zijnen ambtsvoorganger in vele opzichten niet vereenigen kan. Trouwens in de toelichting van het Grondslagenontwerp is die belastingsoort allermint nauwkeurig omljnd. Integendeel heeft het woord bestemmingsbelasting in de betrokken bladzijden van de toelichting verschillende betekenissen, welke met elkander weinig hebben uit te staan.

Naar de meening van den ondergeteekende is slechts bestemmingsbelasting te noemen de belasting (of het complex van belastingen), die (dat) geheven wordt met het doel een bepaalde uitgaaf te betalen. Echter is dan tevens noodig, dat, afgezien van een eventueele, vaste bijdrage uit andere middelen, de opbrengst dier belasting ook het bedrag der uitgaven of wel andersom het bedrag der uitgaven de vereischte opbrengst der belasting bepaalt, m. a. w. dat niet meer doch, behoudens een vaste bijdrage uit andere middelen, ook niet minder wordt geheven dan de uitgaven voor het bepaalde doel bedragen.

In dezen zin vormen de oorlogswinstbelasting, de verdedigingsbelastingen en de opcenten voor het leeningfonds gezamenlijk eene bestemmingsbelastingcomplex, t.w. tot dekking van crisisuitgaven. Als zulk een bestemmingsbelasting zoude ook naar de aanvankelijke plannen het tarief van invoerrechten van het vorige Kabinet hebben gegolden, indien het eerder dan de Invaliditeitswet ware in werking getreden en zoolang de Invaliditeitswet nog niet in werking ware geweest. Immers het lag aanvankelijk in de bedoeling om hetgeen het verhoogde tarief opbracht vóórdat de Invaliditeitswet in werking trad, te besteden voor het geven van ondersteuning aan categorieën van personen, die van de Invaliditeitswet niet konden genieten en wier ondersteuning toch wenschelijk was, maar die ondersteuning had niet verder kunnen gaan dan de uitdrukkelijk daarvoor beschikbare middelen, zoodat er een band was tusschen de heffing en de uitgaven.

In dezen zin is van de belastingontwerpen door den Minister TREUB ingediend slechts de spoorkaartenbelasting, welke opbrengst inderdaad een bijzonder doel had, waarvoor die opbrengst, niet meer en niet minder, zoude worden besteed, ¹⁾ een bestemmingsbelasting en juist deze is in de toelichting niet als zoodanig vermeld. Noch de pensioenbelasting noch de belasting op de goederen in de doode hand noch de vlootbelasting of de weerbelasting noch de zegelrechten van kwitantien, van huuracten of van makelaarsnota's zijn in dezen — naar de meening van den ondergeteekende eenig zuiveren — zin van het woord, bestemmingsbelastingen. Verband tusschen de opbrengst en de uitgaven, waarvoor zij bestemd waren, werd toch bij geen dier belastingen gelegd.

De pensioenbelasting, de vlootbelasting en de belasting op de doode hand werden bestemmingsbelastingen genoemd omdat ze rekening houden met het bijzonder belang, dat sommige personen of lichamen bij de ouderdomsrenten, de verdediging van Indië of de verzekeringswetgeving in het algemeen hadden.

De weerbelasting werd bestemmingsbelasting genoemd niet omdat de opbrengst van invloed zoude zijn op de uitgaven voor de defensie doch omdat zij werd opgelegd aan personen, die niet met hun persoon offers brachten voor de landsverdediging.

De beursbelasting werd voorgesteld als bestemd voor de betaling van de ouderdomsrenten, doch in de hoop, dat de tegenzin tegen de belasting geringer zoude zijn als men zich diets had kunnen maken, dat de gelden aan de arme ouden van dagen ten goede zouden komen, hetgeen echter werkelijk slechts het geval zoude zijn indien deze personen meer of minder zouden hebben verkregen naar gelang de beursbelasting meer of minder opbracht ²⁾.

¹⁾ Zulks staat niet in het wetsontwerp doch blijkt op bladz. 16 en 18 van de toelichting tot het Grondslagenontwerp de bedoeling te zijn.

²⁾ Men kan zeggen: een flinke opbrengst der zegelrechten enz. zoude aanleiding hebben kunnen geven tot verhooging der ouderdomsrenten, doch wanneer er tegelijkertijd een tekort op de overige middelen tot dekking van Staatsuitgaven ware geweest zoude zulk een verhooging op grond van het rijkelijk vloeien van een middel dat met de betrokken uitgaven feitelijk geen verband hield, toch moeilijk zijn te verdedigen.

Hetzelfde geldt van het kwitantiezegel. Misschien vormen een ware bestemmingsbelasting — als zij al een belasting kunnen genoemd worden — de zegelboeten, in zooverre als een groote opbrengst daarvan misschien inderdaad zou hebben geleid tot méér hygiënische maatregelen dan er anders zouden genomen zijn.

Met het bovenstaande is het standpunt van den ondergeteekende tegenover de als bestemmingsbelastingen aangediende belastingen bepaald. Het is dan ook zijn voornemen uit de verschillende ontwerpen de bepalingen te lichten, welke een bepaalde bestemming aan de opbrengst of een deel der opbrengst daarvan geven. Intusschen acht hij niet principieel onjuist de gedachte, dat bij de belastingheffing eenigermate kan worden gelet op het bijzondere belang van sommige categorieën van personen bij bepaalde, belangrijke uitgaven. Het schijnt hem een voor de Staatsfinanciën gevaarlijk doctrinairisme om te eischen, dat, wanneer eenmaal de Staat een uitgave te zijnen laste neemt, daardoor vaststaat, dat bij het vinden van de middelen tot dekking met den aard der uitgave niet mag worden gerekend, doch uitsluitend met de algemeene beginselen omtrent de verdeling der lasten over de ingezetenen. De gevallen zijn in de praktijk bereids zeer talrijk dat de Staat, het algemeen nut van eenige Staatsbemoeiing erkennende, en de kosten daarvan voor een zeer groot deel ten laste van de naar algemeene beginselen van belastingheffing geheven middelen brengende, niéttemin een deel van de kosten doet dragen door hen, die in het bijzonder belang bij de zaak hebben. Zulks geschiedt o. a. in den vorm dat de Staat van de meer in het bijzonder bij een zijner bemoeiingen belang hebbenden eene retributie heft voor de diensten, welke hij bewijst; voorts ook op deze wijze, dat de Staat, hetzij van groepen van ingezetenen al of niet in een vereeniging samengevat, hetzij van de ingezetenen van een bepaalde provincie, gemeente of waterschap een bijdrage in de kosten van een of andere staatsbemoeiing vordert als voorwaarde voor het tot stand brengen der zaak of wel wacht totdat de in het bijzonder belanghebbenden de zaak op touw zetten om alsdan bij wege van subsidie een belangrijk deel der kosten te zijnen laste te nemen.

Principieel bestaat er tusschen die verschillende vormen en het dekken van een deel van de kosten van een bemoeiing door een belasting, welke meer in het bijzonder treft bepaalde ingezetenen, die meer dan gemiddeld belang bij de bemoeiing hebben, geen groot verschil. Slechts blijven bij de eerstgenoemde vormen van bijdragen door belanghebbenden dezen vrij om niet in het bijzonder te betalen, maar dan ook de zaak niet tot stand te zien komen of wel daarvan niet te kunnen genieten, een vrijheid, die echter dikwijls slechts in theorie bestaat, omdat de betrokken zaak in de gegeven omstandigheden niet gemist kan worden. Zelfs dit verschil ontbreekt echter tusschen de Rijksbelastingen, op welke de ondergeteekende het oog heeft, en de bijzondere belastingen, welke reeds krachtens artikel 240 *i* en *j* der Gemeentewet kunnen worden geheven.

De ondergeteekende zoude zulke bijzondere belastingen van Rijkswege te heffen, geen bestemmingsbelastingen willen noemen, wat zij bij juiste opvatting van het woord ook niet zijn, doch „bijdragen”, een term, waaraan ook zijn ambtsvoorganger reeds in de toelichting tot het Grondslagenontwerp herinnert.

Het wezen van die bijdragen brengt niet mede, dat zij uitsluitend door een bepaalde groep van contribuabelen betaald worden. Het denkbeeld, dat aan de bijdragen ten grondslag ligt, kan ook worden verwezenlijkt doordat er in verband met het verschillende belang der ingezetenen bij de zaak eenigszins wordt afgeweken van het tarief van een of andere belasting, gelijk dat naar de bestaande opvattingen zoude moeten zijn, indien er alléén op draagkracht werd gelet.

Bijdragen in den eersten zin, t. w. dat er slechts personen aan mee betalen, die geacht worden meer dan anderen belang te hebben bij de zaak, waarvoor de bijdrage geheven wordt, is de vlootbelasting, daargelaten nu of in het ontwerp, gelijk

het ter tafel ligt, de juiste personen als bijdrageplichtig worden aangewezen.

Bijdragen in den anderen zin zijn die in de kosten van de toekenning van ouderdomsrenten. Hierin worden allen betrokken die mede betalen in de inkomstenbelasting; doch het tarief van deze belasting, dat voorshands moet worden aangenomen geregeld te zijn in verband met de draagkracht, althans voorzoover die met het bedrag van het inkomen samenhangt, wordt gewijzigd, de curve der progressie wordt omgebogen in verband met de omstandigheid, dat bij de staatsbemoeiing, waarvoor de bijdrage geheven wordt, de personen met kleinere inkomens meer kans hebben eenmaal een rechtstreeksch belang te zullen hebben.

In het betoog van den ambtsvoorganger van den ondergeteekende, dat de Staat in de uitoefening van zijn gemeenschapstaak te ver van het individu afstaat en dat de neiging om den Keizer te geven wat des Keizers is daardoor niet in de hand wordt gewerkt, is naar de meening van den ondergeteekende wel wat waars. Het belastingbiljet kan zoowel door zijn inrichting als ook door de bedragen, welke betaald moeten worden, opvoedkundig werken. Niemand zal wel tegenspreken, dat een belasting-bedrag dat gevraagd wordt met de mededeeling, dat het geldt het opbrengen der bedragen, welke noodig zijn geweest, of zullen zijn, om zooveel mogelijk te trachten ons land buiten den oorlog te houden en om aan hen, die het meest door den oorlog lijden, in hunne moeilijkheden tegemoet te komen, met minder tegenzin zal worden betaald dan een bedrag, dat zich zelf eenvoudig aankondigt als zooveel opcenten op de een of andere belasting zonder eenige toelichting, waarom die opcenten geheven worden.

Wat thans in zeer sterke mate geldt voor heffingen, die een zoo onmetelijk belang betreffen als de handhaving onzer neutraliteit en het voorkomen dat de gruwelijke rampen van den oorlog over ons vaderland komen, geldt in mindere mate ook in vreedstijd. De sedert het midden van de 19e eeuw meer en meer aangenomen en ook naar de meening van den ondergeteekende in beginsel juiste leer omtrent de universaliteit der staatsontvangsten is nog bij verre na niet tot allen doorgedrongen, die in de lasten bijdragen, ja zelfs bij verre niet tot allen uit de kringen, die de directe belastingen naar draagkracht in hoofdzaak opbrengen. Al moet er ten deze naar verbetering van het algemeene inzicht voortdurend gestreefd worden, het is toch ook wenschelijk, vooral nu de lasten zwaarder worden, met dat feit rekening te houden. Een middel daartoe is niet eenvoudig opcenten te heffen op de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting of de tarieven daarvan te verhoogen doch meer diversiteit in de belastingen te brengen.

Een belastingbiljet, dat bij gelijk blijvend inkomen telkens tot een hooger bedrag luidt, zonder dat verreweg de meeste belastingschuldigen zich van de hoofdoorzaken daarvan eenige rekenschap kunnen geven, wekt wrevel en wekt of versterkt de neiging om het op den duur met de juistheid van de aangifte niet te nauw te nemen. Eenige, zij het zeer globale, verklaring van de stijging, welke van zelf wordt verkregen door diversiteit van belastingen, welke op denzelfden grondslag doch in verband met de staatsbemoeiingen die voornamelijk tot de verhoogeningen aanleiding geven, naar een verschillend tarief en van verschillende personen worden geheven, kan naar de meening van den ondergeteekende dien wrevel tegen gaan. Het komt niet zelden voor, dat personen, die reeds veel hebben bij te dragen in de directe belastingen, te kennen geven, dat, indien zekere staatsbemoeiing, waarbij zij belang hebben, beter tot haar recht kwam, zij geen bezwaar zouden hebben daarvoor een belangrijk bedrag bij te dragen en het zoude niet practisch zijn daarmede in het geheel geen rekening te willen houden. Het ware zeker wenschelijk, dat ieder belastingschuldige in de overtuiging verkeerde, dat de wetgever het mogelijke doet om te bereiken, dat inderdaad alle uitgaven, die gedaan worden, even dringend zijn, m. a. w. dat, bij welken tak van dienst ook een ton gouds of een millioen werd geschraapt of toegevoegd, daardoor altijd even dringende

bemoeiingen zouden vervallen of even dringende nieuwe eischen zouden worden vervuld en dat dus elke gulden die uitgegeven wordt even noodzakelijk is, zoodat bij de belastingheffing met de wijze van besteding geen rekening behoeft te worden gehouden en alleen behoeft te worden gelet op eene verdeling der lasten, waarbij ieder even groote offers brengt aan den Staat. Doch die overtuiging ontbreekt nog veelal. Hiermede geen rekening te houden en het belastingstelsel geheel in te richten naar theoretisch juiste opvattingen, welke echter door de groote meerderheid niet begrepen worden, zoude naar de meening van den ondergeteekende geen verstandig beleid zijn.

De ondergeteekende is dan ook voornemens de verschillende belastingontwerpen, door zijnen ambtsvoorganger voorgesteld, in hoofdzaak te handhaven behoudens zoodanige wijzigingen als noodig zijn om de hun toebedeelde rol beter tot haar recht te doen komen.

Slechts het ontwerp tot heffing van een spoorkaartenbelasting zal worden ingetrokken omdat de ondergeteekende de overtuiging heeft, dat hetgeen daaruit voor de schatkist zou worden verkregen, op den duur zoude worden overtroffen door de na-deelen, die de schatkist er door zoude ondervinden.

§ 5. Het verkrijgen en vaststellen van recht zal door de wijzigingen in de zegel- en registratiebelastingen niet noemenswaardig duurder worden; eerder bestaat er grond om het tegendeel aan te nemen, als men let op de vrijstelling van registratie van de gerechtelijke acten.

Met betrekking tot de personeele belasting is de ondergeteekende van meening, dat deze in het belastingsysteem niet kan worden gemist. Naast het bedrag van het inkomen, dat bij verschillende personen een zeer verschillende draagkracht aanduidt, is het bedrag der verteringen een belangrijke maatstaf voor de draagkracht. Niet in alle opzichten voldoet de personeele belasting in haar tegenwoordigen vorm aan de vereischen van een verteringsbelasting, zoodat de ondergeteekende hoopt, dat hij een weg zal kunnen vinden om de belangrijkste fouten van die wet in dit opzicht op te heffen, zonder het tarief betreffende de huurwaarde van woningen te veel te moeten opzetten.

Voor een bijzondere belasting van ongehuwden, weduwnaars en weduwen en gescheiden echtgenooten zonder kinderen zijn wel goede gronden aan te voeren. Intuïschien moge er op gewezen worden dat menigeen belemmerd wordt om in het huwelijk te treden door de zorg voor ouders of andere familieleden of althans door de zorg voor zoodanige familieleden zijn draagkracht evenzeer verminderd ziet als gehuwde personen. De gescheiden echtgenoot, schoon zonder kinderen, heeft in veel gevallen toch tot het onderhoud van zijn vrouw bij te dragen. De regeling van de speciale belasting voor ongehuwden zal mitsdien in vele bijzonderheden moeten treden en verre van eenvoudig zijn. De meening, dat ongehuwden in de verteringsbelastingen slechts weinig bijdragen, schijnt in vele gevallen minder juist. Van de huurwaardebelasting van koffiehuisen, een niet onaanzienlijke post van de personeele belasting, wordt een meer dan evenredig deel feitelijk door hen betaald en, betalen zij in sommige accijnzen minder dan personen met gezinnen, in andere betalen zij allicht weer naar evenredigheid meer dan gehuwden.

Het denkbeeld van eene belasting op den vermogensaanwas acht de ondergeteekende de overweging waard en zal door hem in onderzoek worden genomen; echter schijnt hem een zeer matig tarief daarbij aanbevelenswaardig.

§ 6. Een wijziging van het tarief van invoerrechten, welke als hoofd of nevendoeel heeft bescherming van den nationalen arbeid, vindt in den ondergeteekende een beslist tegenstander. Met het betoog van zijn ambtsvoorganger, dat thans nog minder dan anders het tijdstip voor de invoering van zulk een tarief is aangebroken, vereenigt hij zich geheel. Een beroep op Engeland acht hij onder de bestaande omstandigheden van even weinig waarde als hij een beroep op het tijdelijk afschaffen van vele

rechten in andere oorlogvoerende landen ten behoeve van den vrijhandel van waarde zoude achten.

De bescherming der Nederlandsche kapitaalbehoevenden (wat niet geheel gelijk staat met de Nederlandsche industrie) door bevoorrechtiging van de Nederlandsche effecten acht de ondergeteekende niet in strijd met gezonde begrippen van vrijhandel evenmin als hij zulks, indien er aanleiding toe was, het geval zoude achten met bescherming van de Nederlandsche arbeiders door verbod van invoer van vreemde arbeidskrachten.

§ 7. Invoering van monopolies vindt in den ondergeteekende geen principieelen tegenstander. Hij acht gevallen denkbaar, in welke een staatsmonopolie de beste wijze van accijnsheffing is. Van versterking der middelen door de bedrijfswinsten aan den Staat te trekken, die anders aan particulieren komen, stelt hij zich zeer weinig voor. Moge al eenerzijds door uitoefening van een bedrijf in het groot, op de onkosten worden uitgespaard dit voordeel en meer dan dat zal naar zijne meening worden opgewogen doordat de Staat duur werkt.

In het beste geval zal kunnen worden bereikt, dat, bij arbeids-toestanden als thans bestaan in de in dat opzicht beste bedrijven, welke het te monopoliseeren artikel produceeren, de productiekosten van het Staatsbedrijf even hoog zijn als in het bedrijf, dat onder de ongunstigste omstandigheden werkt en nog juist bestaan kan.

M. a. w. behalve de inkomsten, welke ook met een andere wijze van accijnsheffen (waarbij tegen fraude afdoende kan worden gewaakt) zijn te verkrijgen, gegarandeerde zuiverheid van het product en eenigszins betere arbeidsvoorwaarden voor de grootste groep der producenten (de arbeiders), verwacht hij van Staatsmonopolies geen noemenswaardige voordeelen.

Uit het oogpunt van recht heeft de ondergeteekende geen bezwaar tegen het monopoliseeren van bedrijven, die niet van nature monopolies zijn. Ten bewijze dat zulks wel in strijd met het recht zoude zijn wordt in het Voorloopig Verslag niets aangevoerd en al acht hij geenszins elke daad van de Overheid tot recht gestempeld omdat de Overheid ze doet, de bewijslast, dat een daad van de Overheid wel in strijd is met het recht, rust toch op hen, die zulks betoogen. Erkend kan worden, dat het onthouden van een behoorlijke schadeloosstelling aan hen, die het bedrijf uitoefenden, het monopoliseeren van een bedrijf tot een onrechtvaardige zaak kan maken.

De opmerking in deze paragraaf voorkomende als zouden accijnzen altijd in de verkeerde richting progressief werken, wordt door den ondergeteekende allermint onderschreven.

Het denkbeeld om eene Staatscommissie te benoemen tot onderzoek van de vraag of het wenschelijk is Staatsmonopolies in te voeren — dan echter van bijzonderlijk in de opdracht genoemde monopolies — zal door den ondergeteekende ernstig overwogen worden.

§ 8. De ondergeteekende stemt in met het gevoelen van hen, die meenen, dat de samenstelling van het complex van negen ontwerpen, dat thans aan de orde is, zoodanig is, dat niet al te ruw in de bestaande verhoudingen wordt ingegrepen. Nauwkeurige becijfering in hoeverre daardoor het onroerend en in hoeverre het roerend goed wordt belast, schijnt hem uiterst bezwaarlijk, doordat niet bij alle belastingen duidelijk is in hoeverre zij het roerend en het onroerend bezit treffen. Dat er uit het effectenzegel f 6 200 000 meer zou worden gehaald berust op eene vergissing. Zelfs wanneer men de beursbelasting en het registratierecht van naamlooze vennootschappen, dat het zegelrecht van aandelen in vennootschappen vervangt, mederekent, kan men tot geen hooger bedrag komen dan f 5 500 000.

Zij, die meenen, dat wijziging der grondbelasting had behooren te worden opgenomen onder het in de eerste plaats te behandelende complex, zien voorbij, dat het thans voor alles geldt een bestaand tekort van ongeveer 20 miljoen te dekken en dat vruchten van de wijziging der genoemde belasting eerst na jaren zullen kunnen worden geplukt.

De bespreking van de vraag, hoe de verhouding is tusschen directe en indirecte belastingen, wordt steeds bemoeijkt doordat niet eenstemmig wordt geoordeeld over de vraag tot welke categorie sommige belastingen behooren. Becijferingen door den ondergeteekende gemaakt, waarbij de successiebelasting als directe belasting is gerekend, leiden tot de slotsom, dat, na aanneming van de thans aanhangige 9 ontwerpen, de verhouding zal worden 50.4 voor directe tegen 49.6 voor indirecte welke cijfers, wanneer men de provinciale en gemeentelijke lasten mederekent, worden ongeveer 60 pct. voor directe en 40 pct. voor indirecte.

Cijfers betreffende de verhouding tusschen belastingen, bij welke progressie en belastingen, bij welke geen progressie in het tarief is, zeggen naar de meening van den ondergeteekende weinig omtrent het al of niet democratische van het belastingstelsel. Het zijn niet alleen belastingen met progressief tarief, welke rekening houden met de draagkracht, en in het bijzonder op de vermogenden drukken.

Op becijferingen als bovenaan bladz. 24 van het Voorloopig Verslag voorkomen t. w. dat 45 pct. der belastingen wordt betaald door personen behoorende tot gezinnen, die minder dan f 20 in de week hebben, meent de ondergeteekende niet diep te moeten ingaan. Voor zoover hij kan nagaan, is bij die becijfering aangenomen dat alle accijnzen en invoerrechten voor alle ingezetenen als een gelijk hoofdgeld werken.¹⁾ Dit nu schijnt hem verre bezijden de waarheid. En gesteld zulks ware bijv. met den alcoholaccijns het geval, dan zoude het bedrag, dat daarin wordt betaald door hen die minder dan f 20 in de week aan inkomen hebben, toch nog niet mogen medetellen in de bedoelde becijfering. Anderzijds wordt omtrent den druk der belastingen een onjuist beeld gegeven door de bedragen, welke geacht kunnen worden te worden betaald door bepaalde bevolkingsgroepen. Vele belastingen drukken juist zwaar op hen die ze niet betalen, omdat zij zich ten gevolge van de belasting op de betrokken zaak het genot daarvan moeten ontzeggen. Ware de suikerbelasting, of die op haardsteden, dienstboden of paarden of wel op automobielen twee of driemaal zoo hoog als thans dan zoude er in al die belastingen in totaal wellicht minder worden betaald en zoude toch de druk daarvan zwaarder zijn.

Gelijk boven reeds bleek, is de ondergeteekende van meening, dat eenvoudige verhooging van de tarieven van inkomsten- en vermogensbelasting, zoo dikwijls er meer geld noodig is, geen wijs beleid zoude zijn. Ook voor een streven om de inkomsten- vermogens- en successiebelastingen tot de hoofdbronnen van inkomen te maken, gevoelt hij niet veel. Goedgekozen verteringsbelastingen zullen, wil men naar de werkelijke draagkracht heffen, zijns inziens een ongeveer even groote rol in het belastingstelsel moeten hebben als de belastingen, van welke het bedrag van het inkomen of het vermogen den grondslag vormt.

Wat aangaat het verband, dat tusschen de verschillende ontwerpen, thans in de eerste plaats aan de orde en later aan de orde te stellen, bestaat, teekent de ondergeteekende aan, dat dit door de intrekking van het ontwerp-Grondslagenwet niet lossen is geworden dan het geworden is door het afzonderlijk in behandeling nemen van de 9 ontwerpen. De intrekking van het Grondslagenontwerp geschiedde hoofdzakelijk, omdat het den ondergeteekende voorkwam, dat dat ontwerp weinig nut doen kan en — vooral aan wien het niet zelf ontwierp — veel moeilijkheden in den weg kan leggen.

Een vaste band tusschen verschillende ontwerpen kan slechts worden gelegd door wat de Duitschers noemen een Mantelgesetz, over hetwelk te stemmen is nadat alle daarin begrepen belastingontwerpen zijn goedgekeurd.

Afgezien van de omstandigheid, dat door zulk een onverbrekkelijk verband de totstandkoming in de Tweede Kamer reeds zoude worden bemoeijkt, de Eerste Kamer der Staten-Generaal, die alleen over het Mantelgesetz zoude hebben te

¹⁾ De ondergeteekende komt dan tot 42 pct.

stemmen, zoude vermoedelijk een niet ongerechtvaardigd protest doen hooren tegen een zoodanige beperking van hare rechten.

De beste band tusschen de aanhangige wetsontwerpen is naar de meening van den ondergeteekende gelegen in het feit, dat hij de opbrengst van alle negen beslist noodig heeft terwijl hij, gelijk reeds in § 2 werd gezegd, er ernstig bezwaar tegen zoude hebben om hetgeen door verwerping van een der negen ontwerpen aan de totaalsom mocht komen tekort te schieten, te putten uit een der 12 nog niet in behandeling genomen ontwerpen, omdat het zijns inziens plicht is, waar nog groote nieuwe uitgaven te wachten staan, de in die andere ontwerpen begrepen belastingbronnen thans niet reeds aan te boren.

Worden de aanhangige ontwerpen kort na elkaar in de Tweede Kamer aangenomen, dan zal ook de Eerste Kamer daarover bijna tegelijkertijd hebben te oordeelen en de verantwoordelijkheid moeten dragen, als zij den band, welken de omstandigheden tusschen de ontwerpen hebben gelegd, losmaakt. Over de vraag, tot welke gevolgen zulks aanleiding zoude geven, kan de ondergeteekende, bij de groote hoeveelheid gevallen, welke zich daarbij zouden kunnen voordoen, zich thans bezwaarlijk uitlaten.

Wetsontwerp.

De ondergeteekende meent, dat het, nu de inkomstenbelasting nog zoo kort bestaat, het tarief reeds met een derde is verhoogd door de heffing van opcenten voor het leeningfonds en het in de bedoeling ligt om op den grondslag van het inkomen, gelijk het ingevolge deze wet wordt vastgesteld, ook andere belastingen te heffen, niet wenschelijk is thans door verhooging van het tarief meer uit deze belastingen te verkrijgen.

De dividend- en tantiëmebelasting is principieel zoo verschillend van een progressieve inkomstenbelasting, dat het zeer zeker wenschelijk is die in een afzonderlijke wet te belichamen. De ondergeteekende stemt in met hen, die zulks zelfs dan wenschelijk achten wanneer de belasting op de tantiëmes onverhoopt niet de instemming van de Kamer mocht verwerven.

Intusschen moeten de bepalingen betreffende de heffing van naamlooze vennootschappen thans in de wet behouden blijven; eerst door aanneming van het wetsontwerp betreffende de dividend- en tantiëmebelasting behooren zij uit de inkomstenbelasting te vervallen.

De stichtingen vooralsnog door de inkomstenbelasting te blijven treffen, lag bereids in de bedoeling van den ondergeteekende als het logische gevolg van het voorhands niet in behandeling komen van het wetsontwerp betreffende de heffing van eene belasting op de goederen in de doode hand.

De voorstellen tot veranderingen die verband houden met het wetsontwerp betreffende de gemeentebelastingen, beschouwt ook de ondergeteekende als praematuur. Hij laat dus deze voorstellen eveneens vervallen. Te eerder omdat hij van de splitsing der inkomsten voor de gemeentelijke inkomstenbelastingen, naar de plaats waar zij verkregen worden, groote praktische bezwaren verwacht, terwijl die splitsing ook niet voldoende door te voeren is om het beginsel daaraan ten grondslag liggende, tot zijn recht te doen komen. Hetgeen met die splitsing wordt beoogd, zal zijns inziens op andere wijze moeten worden nagestreefd.

De ondergeteekende erkent, dat — door het herstel van het oude tarief (in verband met de handhaving van de leeningsopcenten), de handhaving van de bepalingen omtrent de naamlooze vennootschappen en de stichtingen, het vervallen van de bepalingen in verband met de wijziging der Gemeentewet, het handhaven van de bestaande bepalingen omtrent kinder-af trek, het handhaven van het tweede lid van artikel 8 — niet veel van de voorgestelde wijzigingen overblijft. Hij acht echter, nu eenmaal de schriftelijke behandeling van het ontwerp heeft plaats gehad de nog resteerende wijzigingen van genoegzaam belang om het wetsontwerp tot wijziging der inkomstenbelasting te handhaven.

Wijzigingen voorgesteld onder Artikel I.

Art. 8. Toen indertijd werd voorgesteld de periodieke uitkeeringen die niet in rechten kunnen worden gevorderd, niettemin te belasten als deel van het inkomen van hem die de uitkeering geniet, heeft dit blijkens het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer (Zitting 1911/12, 144, n°. 6 op bladz. 18) niet minder dan algemeene instemming gevonden. De ondergeteekende ziet zijnerzijds geen reden om de wetsbepaling welke dientengevolge tot stand is gekomen, thans reeds weder in te trekken. Er zullen weinig materiele belastingbepalingen zijn waarvan geen misbruik kan worden gemaakt, en de ondergeteekende weet niet waarom dit juist bij deze bepaling méér te vreezen en moeilijker te achterhalen zou zijn dan bij andere bepalingen. Het voorstel tot intrekking wenscht hij dus niet voor zijne rekening te laten komen.

Aangeteekend zij nog dat, indien het recht op schenkingen in het ontwerp tot wijziging der Successiewet tot stand komt, de kans op grof misbruik van de bepaling van artikel 8 nog aanmerkelijk afneemt.

De gevraagde inlichtingen omtrent het misbruik waarvan de Memorie van Toelichting spreekt, kunnen niet worden gegeven, omdat daarvan bij het Departement van Financiën geen feiten bekend zijn.

Art. 9. De uitkeeringen die de coöperatieve vereenigingen aan de leden doen over het bedrag hunner inleggeden, kunnen inderdaad in dit verband worden gelijk gesteld met uitdeelingen op de aandeelen van naamlooze vennootschappen. De ondergeteekende heeft er dan ook geen bezwaar tegen, dat de thans daarvoor geldende vrijstelling vervalt, al mag hij niet verwachten, dat veel tijd zal worden besteed aan controle of de uitkeeringen in de aangiften der belastingplichtigen worden verantwoord. Het vervallen der vrijstelling kan toch op de opbrengst der belasting niet veel invloed hebben, aangezien de uitkeeringen naar het bedrag der inleggeden van weinig belang zijn. Zoo plegen de coöperatieve verbruiksvereenigingen van hunne leden een aandeelenbezit van f 30 te vorderen, waarover jaarlijks 4 percent of f 1,20 wordt uitgekeerd. In het tarief der belasting klimt de belastbare som met ten minste f 50 op, en de kans dat het vervallen der vrijstelling tot de toepassing van een hooger belastingbedrag zal moeten leiden, is dus vrij gering.

De uitkeeringen die coöperatieve verbruiksvereenigingen aan de leden doen in verhouding tot de som die dezen voor aankoop van waren hebben besteed, mogen naar het den ondergeteekende voorkomt, niet bij de leden worden belast, omdat die uitkeeringen niet als een deel van hun inkomen kunnen worden beschouwd. Van winst of kapitaalrente is hier geen sprake; immers, uitkeering of grootere uitkeering kan slechts worden verkregen door . . . vertering of grootere vertering. Van het verteerde bedrag wordt een aantal percenten terugontvangen, en het juiste karakter der uitkeering is dus, dat zij het bedrag van reeds gedane consumptieve uitgaven vermindert. Waren de uitkeeringen niet bij de leden vrijgesteld, dan zou een gedeelte van hun inkomen dubbel worden belast.

Hij die tot een ander besluit komt, zal, consequent blijvende, ook als een gedeelte van het inkomen moeten beschouwen het bedrag dat iemand bespaart door verbruiksartikelen, in gemeenschap met eenige andere personen, zelf in het groot, en daardoor tot lageren prijs, aan te koopen, of ook door zich benodigdheden door eigen arbeid te verschaffen, zooals de vrouw die zelf hare kleeding vervaardigt. Dit alles ligt evenwel buiten het gebied der inkomstenbelasting.

Tegen het vorenstaande zou niet met vrucht kunnen worden aangevoerd, dat de coöperatieve verbruiksvereenigingen gewoonlijk haren werkring niet tot de leden beperken, en dat mitsdien de bewuste uitkeeringen niet alleen voortspuiten uit inkoop in het groot ten behoeve der leden, doch voor een deel ook uit handel met derden. Dit is juist, doch niet ter zake dienende, omdat het niets verandert aan de beteekenis die de uitkeeringen voor de leden hebben. Wie zich bij een coöperatieve

verbruiksvereniging aansluit, wil op bepaalde uitgaven een reductie genieten, ten einde dientengevolge met zijn inkomen méér te kunnen doen, en daartoe verricht *hij*, door zijn inkoop, geen winstgevendende handelingen, *hij* verteert slechts. De vereniging drijft handel en maakt winst, maar voor de uitdeeling van die winst wordt zij dan ook krachtens art. 20 belast, en deze belasting is ongetwijfeld hooger dan de belasting der winkeliers-middenstanders, die in het Voorloopig Verslag ter sprake worden gebracht.

De ondergeteekende is ten slotte van meening, dat men zich van het aanvaarden zijner leer ook niet moet laten weerhouden door den wensch om de minderwaardige concurrentie tegen te gaan die in de uitkeeringen der verbruiksverenigingen zou zijn gelegen. Tegenwoordig verkoopen de verenigingen in hoofdzaak tegen de gewone prijzen; niet-leden die in haren winkel koopen, doen het omdat deze voor hen gunstig is gelegen, zonder dat zij er een ander belang bij hebben. Werd nu echter ingevoerd, dat de uitkeeringen afhankelijk van het verbruik, ook bij de leden belastbaar zijn, dan zou dat stellig als een onrecht worden gevoeld, waartegen de voor de hand liggende remedie hierin zou bestaan, dat de verenigingen hare prijzen zoover mogelijk verlaagden. De gevolgen van dezen maatregel zouden echter voor de winkeliers-middenstanders zeer bedenkelijk kunnen worden.

Wat betreft de aandelen in de winst van onderlinge verzekeringmaatschappijen, die door de verzekerden worden genoten, moet worden erkend, dat zij in dit verband gelijkstaan met de winstuitkeeringen krachtens de polissen van niet-onderlinge verzekeringmaatschappijen. Het gevolg van die gelijkheid dient intusschen te zijn, dat beide bij de verzekerden niet worden belast, en niet het omgekeerde.

Overeenkomstig het hiervoren betoogde wordt thans voor de letters *b* en *c* van art. 9 een nieuwe redactie voorgesteld. Tot toelichting moge nog het volgende strekken.

Onder letter *b* worden niet bepaaldelijk de verbruiksverenigingen genoemd, omdat de bepaling, indien de feiten er toe leiden, ook moet gelden voor andere verenigingen die aan de leden gelegenheid verschaffen om, anders dan juist door het koopen van verbruiksartikelen, in eenige behoefte te voorzien. Daarentegen moet de bepaling niet gelden voor verenigingen welke bestaan ten behoeve van het bedrijf of beroep harer leden, bijv. voor den aankoop van grond- of hulpstoffen of van werktuigen. Immers, de uitkeeringen die door dergelijke verenigingen naar de bestede som worden gedaan, verminderen de kosten waarmede bij het bepalen der zuivere opbrengst van het bedrijf of beroep rekening is gehouden, en verhoogen dus achteraf die opbrengst.

Blijkens het Voorloopig Verslag zouden enkele leden gaarne nog een nadere uiteenzetting ontvangen, hoe nu voortaan ten aanzien van leden van coöperatieve karton- en aardappelmeelfabrieken zal worden gehandeld. Aan dezen wensch kan, naar het schijnt, met weinig woorden worden voldaan. Voor de uitkeering welke de leden dier verenigingen naar een zeker percentage van hunne inleggeden ontvangen, zullen zij belastbaar zijn, omdat die uitkeering niet langer valt onder de vrijstelling van art. 9, letter *b*. Voor de winst die in de door hen te ontvangen prijzen is begrepen, blijft de bepaling van art. 7, laatste lid, van kracht.

Artt. 13—13quater. De tegen het bestaande art. 13 gerezen bezwaren betreffen de beteekenis die het artikel heeft voor de tantièmes der commissarissen, directeuren enz. van naamlooze vennootschappen (waaronder hier korthedshalve de verdere in art. 1*b* der wet vermelde verenigingen van personen worden begrepen).

Die tantièmes — aandelen in de winst van een boekjaar — worden in het algemeen beschouwd als een belooning voor de vervulling van het ambt of de betrekking. Hieruit volgt, dat zij een bate vormen die het ambt of de betrekking (bron van inkomen) oplevert over het boekjaar waarin de winst wordt verdeeld. Wil men een proef op de som, dan bedenke men,

dat indien een commissaris of directeur aftreedt voordat de winstverdeling is vastgesteld, hij nochtans in de winst zal mededeelen; overlijdt hij vóór de vaststelling, dan zal zijn aandeel worden toegekend aan zijn erfgenamen.

Daarentegen is het winstaandeel dat een aandeelhouder geniet, een bate die het aandeel (bron van inkomen) voor hem oplevert over het kalenderjaar waarin de winst wordt verdeeld. Immers, hij geniet het dividend, omdat hij tijdens de winstverdeling bezitter van het aandeel is; of hij het heeft bezeten gedurende het boekjaar waarin de winst is gemaakt, is ten eenenmale onverschillig.

Loopt het boekjaar eener naamlooze vennootschap, zooals in den regel het geval is, van 1 Januari tot ultimo December, dan komt de toepassing van het vorenstaande hierop neer, dat de tantiëmetrekker moet aangeven zijn aandeel in de winst van het laatst verlopen kalenderjaar, en dat de aandeelhouder moet aangeven zijn aandeel in de winst van het daaraan voorafgegane kalenderjaar. Dit gemis aan overeenstemming wordt als een bezwaar beschouwd.

Het komt den ondergeteekende voor, dat aan dat bezwaar niet te veel gewicht moet worden gehecht, en op zich zelf zoude het hem tot wijziging van het bestaande wellicht geen aanleiding geven.

Er is intusschen een tweede bezwaar, en hiervóór gevoelt de ondergeteekende méér. Voor vele, en misschien de meeste naamlooze vennootschappen komt de winstverdeling over het afgelopen jaar eerst, geruimen tijd na den aanvang van het belastingjaar tot stand. Tal van commissarissen, directeuren enz. komen hierdoor in de noodzakelijkheid om uitstel van aangifte te vragen, vermits zij voorshands niet weten hoe groot hun aandeel in de winst zal zijn. Dit is inderdaad een gewichtig bezwaar; het beteekent last voor den aangever en belemmering van de aanslagsregeling.

De beide bezwaren zijn nu op eenvoudige wijze weg te nemen. Daartoe is het slechts noodig aan art. 13 de bepaling toe te voegen, dat aandelen in de opbrengst van een bedrijf of beroep, dat niet door den belastingplichtige zelve wordt uitgeoefend, beschouwd worden als baten van het kalenderjaar waarin hun bedrag wordt vastgesteld. Onder die bepaling vallen de tantièmes en vallen ook de dividenden, al bevat de bepaling voor deze niet iets nieuws.

Het aanhangige wetsvoorstel behelst niet die of een andere kleine wijziging, doch geeft in een aantal artikelen een geheel nieuwe regeling, welke — in tegenstelling met de bestaande — verre van eenvoudig is.

Die nieuwe regeling was echter niet alleen ingewikkeld, zij scheen den ondergeteekende ook niet doelmatig. Moeten thans de commissarissen, directeuren, enz. van vele naamlooze vennootschappen uitstel van aangifte vragen, voortaan zouden dezelfde personen, maar bovendien alle binnenlandsche aandeelhouders in die vennootschappen, inplaats van ééne aangifte, twee of meer aangiften moeten doen. Wie aandelen bezit in vennootschappen die nog niet hebben uitgedeeld, zal volgens art. 51 *bis* iederen keer wanneer een dier vennootschappen tot hare uitdeeling overgaat, binnen 20 dagen een nadere aangifte moeten inleveren. Doet hij zijn aandelen vóór de vaststelling van het dividend van de hand, hij zal niettemin op de uitdeeling moeten blijven letten, immers niettemin binnen den gestelden tijd voor een nadere aangifte moeten zorgen.

Al wil men de verzwaring van de taak der belastingambtenaren en de vertraging der periodieke aanslagsregeling buiten aanmerking laten, dan nog wordt in ieder geval aan de belastingplichtigen een eisch gesteld die te ver gaat. Tegen dien eisch heeft de ondergeteekende zoo ernstige bedenkingen, dat hij de vraag laat rusten of de ontworpen regeling nog méér bezwarende bepalingen en leemten bevat en of zij het ook in duidelijkheid wel wint van de bestaande regeling. Na de hiervoren gegeven beschouwingen over het tegenwoordige art. 13, meent hij te kunnen volstaan met het voorstel om aan dat artikel de reeds aangeduide nieuwe bepaling toe te voegen.

Blijkens het Voorloopig Verslag waren vele leden van meening,

dat bij de geheele regeling der materie die hier behandeld wordt, niet van boekjaren moet worden gesproken, en als uitgangspunt moet worden genomen het bedrag dat in het laatste kalenderjaar bij de belastingplichtigen is binnengekomen. Bij deze meening kan de ondergeteekende, althans wat het eerste punt aangaat, zich niet aansluiten. Het staat nu eenmaal iedereen vrij, zijn boekhouding te laten loopen over tijdvakken van 12 maanden, die niet met 1 Januari beginnen. Werd voor de belasting het resultaat van een kalenderjaar als eenige grondslag aangenomen, dan zou de belastingplichtige die een niet met het kalenderjaar samenvallend boekjaar heeft, of tot een tweede afsluiting (per ult. December) moeten overgaan of zijn boekhouding moeten veranderen, ofschoon hij voor de bestaande inrichting een zeer goede reden kan hebben. Bij het eerste alternatief bedenke men, dat het voor de meeste commerciële of industriële zaken kortweg ondoenlijk is tweemaal in het jaar inventaris, balans en winst-en-verliesrekening op te maken.

Wat het tweede punt betreft, zij het volgende geantwoord. Art. 13 gebruikt het woordje „over”, ten einde reeds voorloopig te kennen te geven, dat de opbrengst van een vol jaar wordt bedoeld. Hierbij sluit zich aan art. 14, waarbij een bepaling wordt gegeven voor het geval, dat een opbrengst nog niet over een vol jaar is genoten. Een voorbeeld kan tot verduidelijking dienen. Gesteld, iemand koopt een aandeel waarop in het verstreken gedeelte van het jaar reeds een voorloopig dividend is uitgekeerd. Hij geniet dan in dat jaar het slotdividend, maar hij geniet niet over dat jaar de opbrengst van het effect, die immers uit twee dividenden bestaat. Nu zou de ondergeteekende er geen bezwaar tegen hebben in art. 13 het woord „over” te vervangen door „in”, als wanneer ook art. 14 zou zijn te wijzigen. Maar hij acht het niet noodig; de bestaande redactie is theoretisch juist gedacht, en praktische moeilijkheden kan zij, in ieder geval na de boven besproken aanvulling van art. 13, niet opleveren. Hierbij zij opgemerkt, dat volgens een alouden rechtsregel, iedere bepaling, hoe duidelijk zij ook mocht schijnen te zijn, uitlegging behoeft. En in de tweede plaats kan nog worden medegedeeld, dat het woordje „over” ook voorkomt in art. 4, § 3, der wet op de bedrijfsbelasting, zonder dat ooit iemand zich daaraan heeft gestooten.

Art. 14. Het voorstel tot wijziging van het eerste lid stond in verband met de ontworpen artt. 13—13^{quater}, zoodat het verzoek om toelichting als vervallen mag worden beschouwd.

Er is, volgens het Voorloopig Verslag, twijfel uitgesproken of het billijk is, dat iemand die over één maand van het laatst verlopen kalender- of boekjaar f 100 heeft genoten, belasting moet betalen alsof hij f 1200 had ontvangen. Tot antwoord hierop moge dienen, dat zoodanig persoon niet wordt belast alsof hij f 1200 had ontvangen, doch alsof hij dat bedrag zal ontvangen. Dit ligt in het systeem der wet en is ook niet onbillijk. De wet grondt de belasting niet op het werkelijk inkomen of een wettelijk inkomen eener *afgelopen* periode, doch gebruikt alleen feiten uit een afgelopen periode om — met inachtneming van de bestaande bronnen van inkomen — voor het *belastingjaar* (dus voor een tijdvak van 12 maanden) het vermoedelijk inkomen te construeeren. De desbetreffende bepalingen zijn vervat in de artt. 12 tot en met 18 en indertijd toegelicht op bladz. 41 en volg. der Memorie van Toelichting (Zitting 1911—12, 144, n°. 3).

Voor ontheffingen bij ingrijpende wijzigingen in den loop van het belastingjaar, moge worden verwezen naar art. 95.

Art. 19. Dat gemeenten voor particulieren huizenbouw grond in erfpacht uitgeven, is een verschijnsel hetwelk, zoo het afkeuring verdient, in ieder geval niet door de fiscale wetgeving behoort te worden bestreden.

De ondergeteekende acht de voorgestelde bepaling billijk. Zij wordt echter door hem gemaakt tot een aanvulling van art. 10, waar zij, in het stelsel der wet, beter op hare plaats zal zijn.

Art. 37. Het voorstel tot wijziging van het tarief is in het algemeen gedeelte dezer Memorie behandeld.

Inrichting van de progressieschaal op de wijze als in het ontwerp tot wijziging der Successiewet aanvankelijk werd voorgesteld, acht de ondergeteekende niet aanbevelenswaardig; hij vereenigt zich met de bezwaren daartegen aangevoerd en wensch ook in de Successiewet de bestaande inrichting van de schaal te behouden.

Art. 38. De ondergeteekende stemt ten volle in met de opmerkingen van de leden die betoogden, dat de toestand der financiën er niet naar is om een belangrijk bedrag aan belasting prijs te geven door wijziging van de bepalingen omtrent den kinderaf trek. Bij gelegenheid van de behandeling van de Inkomstenbelasting in de Tweede Kamer bleek, dat aldaar het denkbeeld om den kinderaf trek te verhoogen voor hoogere inkomens bij de meerderheid bezwaren ondervond. En naar de meening van den ondergeteekende terecht. In eene belasting, welke naar de draagkracht geheven wordt gelijk zich die in het bedrag van het inkomen afspiegelt, is kinderaf trek niet op zijne plaats dan in den vorm van eene verhooging van het bedrag van het noodzakelijk levensonderhoud dat buiten de belasting blijft. Dat bedrag moet dan echter voor alle inkomens gelijk zijn. De ondergeteekende zoude dan ook het bestaande artikel ongewijzigd willen houden, ware het niet dat de wijziging door den Minister BERTLING daarin gebracht, t. w. om den kinderaf trek slechts te doen gelden voor inkomens beneden f 5000 hem onlogisch voorkomt. Blijkens een votum van de Kamer op 28 April 1914 was ook de grootst mogelijke minderheid van de Kamer op dien dag van die meening (35—34). Kennisneming van de stemminglijst geeft zelfs eenige reden tot het vermoeden, dat, ware de Kamer voltalliger geweest, het amendement om de grens van f 5000 uit het wetsontwerp te verwijderen, zoude zijn aangenomen.

Waar de laatstelijk bij stemmingen gebleken meening van de Kamer omtrent de aangelegenheid van den kinderaf trek zoozeer overeenstemt met de denkbeelden van den ondergeteekende daaromtrent, meent hij dat over de thans voorgestelde redactie het gemakkelijkst overeenstemming zal zijn te verkrijgen. Herstel van de door den Minister KOLKMAN voorgestelde, en naar de ondergeteekende meent logische, bepaling kost bij de thans geldende vergeleken, een offer van f 50 000.

Verhooging van den kinderaf trek voor alle kinderen van 0 tot 21 jaar ten einde den weg te effenen voor eene schoolbelasting van de ouders van kinderen op den schoolgaanden leeftijd, acht de ondergeteekende niet billijk.

Art. 44. Verwezen wordt naar hetgeen ten deze opzichte is vermeld onder het hoofd „Wetsvoorstel”.

Art. 51bis. Dit artikel vervalt in het wetsvoorstel, met de artt. 13—13^{quater}.

Hoofdstuk IX. De practijk der bedrijfsbelasting heeft geleerd, dat in schier talloze gevallen van de aangifte moet worden afgeweken tot herstel van een blijkbare vergissing. Een andere ervaring is, dat de belastingplichtige die meent een juiste aangifte te hebben gedaan, doch uit zijn aanslagbiljet ziet, dat hij met afwijking van de aangifte is aangeslagen, gewoonlijk begint met zich verongelijkt te achten, in plaats van eerst na te gaan naar welk bedrag hij is aangeslagen. Het gevolg van een en ander is geweest, dat de voorgeschreven aanwijzing in het aanslagbiljet of de aanslag al of niet conform de aangifte was, de bron is geworden van veel ontstemming en van vele ongegronde klachten en bezwaarschritten, die de administratie veel tijd hebben gekost.

Bij de invoering der inkomstenbelasting is het daarom doelmatiger geacht, in het aanslagbiljet niet te vermelden of de aangifte is gevolgd, doch daarentegen bij elk biljet een tarief der belasting te voegen, zoodat den belastingplichtige een ge-

makkelijke gelegenheid wordt geboden om te onderzoeken over welk bedrag de aanslag loopt.

Mocht dit niet voldoen, waarover thans nog moeilijk te oordeelen valt, dan kan altijd nog tot de vroegere inrichting van het aanslagbiljet worden teruggekeerd.

Artt. 87 en 91. Ter bereiking van het doel dat met de wijziging van deze artikelen en van art. 85 werd beoogd, zijn nieuwe bepalingen ontworpen, waartegen de ingebrachte bedenking niet kan bestaan.

Art. 101. Aan dit artikel zal, voor zoover het van de Nederlandsche regeering afhangt, zoo spoedig mogelijk uitvoering worden gegeven.

Art. 106. Met behulp van dit artikel is reeds zooveel ontduiking opgespoord, dat intrekking daarvan niet raadzaam kan worden geacht.

Art. 121. Het komt den ondergeteekende voor, dat met de tot dusver beschikbare gegevens, over de noodzakelijkheid van strafverzwaring nog niet voldoende kan worden geoordeeld, zoodat hij het beter acht deze aangelegenheid voorloopig te laten rusten.

Dat de administratie een klerk bij een raad van beroep (ongevallenverzekering) beschouwd heeft als in dienst te zijn van den voorzitter van dien raad, zal wel verkeerd zijn begrepen. Vermoedelijk is den voorzitter, als orgaan van den Staat, en in overeenstemming met indertijd gegeven instructies, een opgaaf verzocht.

Artikel II.

Wanneer van de aanvankelijk voorgestelde wijzigingen in de wet op de inkomstenbelasting slechts enkele overblijven, behoeft niet thans reeds tot publicatie van den volledigen tekst der wet, met vernommering der artikelen, te worden overgegaan. De ondergeteekende is trouwens van meening, dat in het algemeen niet spoedig tot zoodanige publicatie moet worden besloten, omdat door de vernommering het raadplegen van de geschiedenis der wet en van vroegere beslissingen wordt bemoeilijkt.

Van belangrijke wetten zijn uitgaven die den actueelen tekst bevatten, voor enkele stuivers verkrijgbaar.

De Minister van Financien,
ANT. VAN GIJN.

(204. 8.)

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

Artikel I van het ontwerp van wet wordt gelezen als volgt:

In de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

In het derde lid van artikel 7 en in het tweede lid van artikel 21 vervallen de woorden „coöperatieve” en „naamlooze”.

Van artikel 9 wordt letter *b* gelezen:

het aandeel in de winst van coöperatieve vereenigingen, dat door de leden naar den maatstaf van de door hen bestede som wordt genoten, mits het doel der vereeniging niet met het bedrijf of beroep harer leden in verband staat;

Letter *c* van hetzelfde artikel wordt gelezen:

het aandeel in de winst van verzekeringmaatschappijen, dat door de verzekerden als zoodanig wordt genoten;

In artikel 10 wordt tusschen het voorlaatste en het laatste lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

Van de onzuivere opbrengst eener bron van inkomen, niet vallende onder het vorige lid, wordt bovendien afgetrokken de afschrijving welke noodig mocht zijn wegens het afloopen van een den belastingplichtige toekomend recht dat aan een termijn is gebonden.

Aan artikel 13 wordt als tweede lid toegevoegd:

Aandeelen in de opbrengst van een bedrijf of beroep, dat niet door den belastingplichtige zelven wordt uitgeoefend, worden beschouwd als baten van het kalenderjaar waarin hun bedrag wordt vastgesteld.

In artikel 38 vervallen de woorden en leestekens: „, niet meer bedragende dan f 5000,.”.

Achter artikel 87 wordt het volgende nieuwe artikel opgenomen:

Artikel 87 bis.

De raad van beroep bepaalt, dat de bij artikel 85 bedoelde verhooring niet verschuldigd zal zijn, indien en voor zoover de aanslag te laag is geweest of achterwege is gebleven ten gevolge van eene te lage schatting van den aangever, en de raad tot de overtuiging komt, dat die schatting te goeder trouw heeft plaats gehad.

Toepassing van het eerste lid kan door den aangeslagene binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet schriftelijk worden verzocht. Het verzoekschrift wordt als een beroepschrift behandeld.

De aangeslagene die krachtens artikel 87 in beroep wenscht te komen, kan in zijn beroepschrift tevens het verzoek om toepassing van het eerste lid van dit artikel opnemen.

In artikel 91 wordt tusschen het voorlaatste en het laatste lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

Zij blijft eveneens achterwege, indien en voor zoover afwijking van de aangifte of navordering noodig is geweest ten gevolge van eene te lage schatting van den aangever, en die schatting naar het oordeel van den raad klaarblijkelijk te goeder trouw heeft plaats gehad.

Artikel II vervalt.

Artikel III wordt **Artikel II**.

(204. 9.)

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is in de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 eenige wijzigingen aan te brengen;